

Český jazyk 9. ročník

inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

POMĚR MEZI VĚTAMI HLAVNÍMI

seznámení s poměry mezi větami hlavními a následné procvičování, důraz i na procvičení obtížnějších jevů -
čárky před spojkami a, nebo

vl. znak: ČJ III.

Autor: Mgr. Petra Fofňková

2012

ZŠ Rokytnice v Orl. h.

Poměry mezi větami hlavními

- 1. SLUČOVACÍ** - věty jsou si významově rovnocenné
a, i, ani, nebo, také, též, pak, potom
ani - ani, jak - tak, jednak - jednak, dílem - dílem atd.
- 2. STUPŇOVACÍ** - druhá věta stupňuje význam věty první
(je významově závažnější)
ba, ba i, dokonce i, nejen - ale, nejen - nýbrž
- 3. ODPOROVACÍ** - druhá věta odporuje větě první nebo ji omezuje
ale, a, avšak, však, než, leč, jenže, nýbrž, a přece, sice - ale
- 4. VYLUČOVACÍ** - jedna věta vylučuje platnost věty druhé
(platí-li jedna, neplatí druhá)
nebo, anebo, buď - buď, buď - anebo, či zdali - či
- 5. PŘÍČINNÝ** - druhá věta vyjadřuje příčinu věty první
neboť, vždyť, totiž
- 6. DŮSLEDKOVÝ** - druhá věta vyjadřuje důsledek věty první
proto, tedy, tudíž, a proto, a tedy, a tak

!!! POZOR !!!

Spojka **a** se může vyskytovat jak v poměru slučovacím, tak v poměru odporovacím

SLUČOVACÍ

Dívala se na televizi a pohrávala si s vlasy.

ODPOROVACÍ

Bylo těžké najít místo na parkování, a našli jsme ho přece.

Spojka **nebo** se může vyskytovat jak v poměru slučovacím tak v poměru vylučovacím.

VYLUČOVACÍ

Buď se uč, nebo pojd' umýt nadobí.

(na výběr je jen jedna z možností)

SLUČOVACÍ

V zimě buď bruslil nebo jezdil na běžkách.

(dělal obě dvě činnosti)

Podtrhni spojovací výraz a doplň čárku.

Není dobrý v češtině je to však dobrý sportovec.

Jí hodně masa pracuje totiž jako dřevorubec.

Ted' je to boháč může ale velmi rychle přijít na mizinu.

Ukrali jim nejen peníze vybrali jim dokonce i trezor se šperky.

Byl ve Španělsku Madrid ale vůbec nenavštívil.

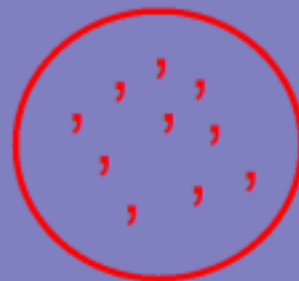
Lhal bez zardění vymýšlel si dokonce i celé příběhy.

Výmluvu měl sice dokonalou já mu ale stejně nevěřila.

Lucka neměla auto nemohla tudíž přijet za námi.

Naštívil nejen Island letět dokonce i na Nový Zéland.

Neměl peníze rozhodl se proto zůstat doma.

Urči, v jaké poměru jsou věty hlavní.

Tomáš se mi omluvil, dokonce mi přinesl i čokoládu.

Malé děti nevydrží dlouho sedět, jsou totiž velmi zvědavé.

Ronil slzy jako hrachy, leč s maminkou to ani nehlo.

Buď mi řekni celou pravdu, nebo mi už nechod' na oči.

Poslední vlak nám ujel, a tak jsme se vydali pěšky.

Neboť jsem se už dlouho učila, bolela mě hlava jako střep.

Zůstaneš u nás, nebo půjdeš na noc k rodičům?

Jednak jsme se nemohli dohodnout, jednak nám chyběly finance.

Přijela, ale nezůstala dlouho.

stupňovací
příčinný
důsledkový
vylučovací
slučovací
odporovací
odporovací
příčinný
vylučovací

Zčásti jsem oslavu připravoval sám, zčásti mi pomohl bratr.

Učil jsem se dvě hodiny, a stejně se mi test nevydařil.

Jak si kdo ustele, tak si taky lehne.

Uvaří si sám, vždyť je to už velký chlap!

Na nádraží jsem sice doběhl, ale jízdenku už jsem si koupit nestihl.

Byl to nejen dobrý lékař, ale uměl se do pocitů lidí i vžít.

Nepřišel ani osobně, ani se nenamáhal dát o sobě nějak vědět.

Zase jsi dostal pětku, proto dnes nemůžeš na počítač.

Sliboval hory doly, leč nebylo mu to nic platné.

odporovací
odporovací
stupňovací
odporovací
slučovací
důsledkový
příčinný
slučovací
slučovací

Doplň spojovací výraz a urči poměr mezi větami.

Byla jsem naštvaná   nemohla jsem usnout.

Byla jsem naštvaná,   jsem nemohla usnout.

Byla jsem naštvaná,   jsem nemohla usnout.

Byla jsem naštvaná,   jsem nemohla usnout.

stupňovací
příčinný
důsledkový
slučovací

a proto
dokonce
a
neboť

Urči poměr. Kde je potřeba, doplň před a čárku.

Chodili jsme po venku a povídali jsme si.

Nebyl jsem připravený a stejně jsem to vyhrál.

Přišla do třídy a děti tam už nebyly.

Nebylo mu dobře a tak nešel do školy.

Sbalili si věci a vydali na cestu.

Věděla o jeho výbušné povaze a přece ho dále provokovala.

Půjdu ven a potom si udělám úkoly.

Pozdravil stařenku a pomohl jí s nákupem.

Tmy se nebojím a proto jsem šel jako první.

,

slučovací

důsledkový

odporovací

Urči poměr. Kde je potřeba, doplň před nebo čárku.

S dětmi jsme hráli vybíjenou nebo jsme házeli na koš.

Půjdeš s námi nebo zůstaneš doma?

vylučovací

Zůstaň nebo pojď!

slučovací

,

V zimě jsme lyžovali nebo jsme chodili na rybník bruslit.

Za ušetřené peníze si koupím šaty nebo si je uložím na Vánoce.

O prázdninách jsme chodili k řece nebo jsme si hráli v lese.

V hodinách HV nejčastěji zpíváme nebo posloucháme vážnou hudbu.

Mám uvařit doma nebo půjdeme jíst do restaurace?

Teď můžete promluvit nebo musíte mlčet navěky.